

PROGRESUL

Abonamentul:
Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Fericirea.

de G. Aslan.

Pentru a întări cele spuse pînă acum, vom observa, că armonia dintre virtute și fericire există și în viața societăților. Mărirea și decadența Grecilor, mărirea și decadența orî căruî popor, au de cauză fundamentală *întărirea sau slăbirea moralității*. Din punctul de vedere al moravurilor este tot atîta deosebire, ca și din punctul de vedere al prosperității, între Grecia lui Licurg și Solon, a lui Miltiade și Pericle, și Grecia care avu mai tîrziu tristul privilegiu de a procura bufoni și comedianți lumii întregi! Cită deosebire între Roma Scipionilor, cu moravuri curate, cu deprinderi sănătoase, cu aspirații înalte, și Roma ultimilor împărați, desprețuitoare de muncă cinstită, coruptă de lux, și ne mai avînd pasiune decît pentru prostituate, ne mai avînd gust decît pentru circ!

Explicarea acestui fapt istoric, ca și explicarea faptului psihologic cu care l-am pus în legătură, este că *legea morală e o lege de viață pentru om*, atît ca individ, cît și grupat în societate. Niciun om nu poate fi fericit, nicio societate nu poate prospera înafară de legea morală, dupăcum, nicio ființă nu poate trăi înafară de legea biologică, dupăcum niciun fenomen nu se poate produce înafară de legile naturii.

Avea dreptate Platon să afirme adevărul, pe care l-a scos din fondul lui sufletesc, genial, că un suflet virtuos e un suflet sănătos, un suflet frumos, prinurmare fericit, că un suflet vițios e un suflet bolnav, un suflet urît, și prinurmare nenorocit.

Aristot susține deasemenea, că virtutea e o condiție necesară fericirii, dar adaugă, că pentru a fi pedepplin fericit, mai e nevoie să te bucuri de sănătate, avere, stima oamenilor, de o familie fericită, și chiar de frumusețe. Nu-î nevoie să insistăm asupra acestor condițiuni secundare ale fericirii, pentru că toată lumea le cunoaște și chiar exagerează importanța unora din ele. Sănătatea, adică integritatea funcțiunilor vitale, e o condiție de fericire, întii pentru că e însoțită de acel complex plăcut de senzațiuni, cari constituiesc buna dispoziție, și al doilea, pentru că dă omului putința să lucreze și să fie folositor la un cerc de ființe cît mai întins. Repaosul contribuie și el la fericire, permițînd libera întrebuițare a energiei, — dar lipsa de ocupație e incompatibilă cu fericirea. Buna stare materială contribuie deasemenea, dar depinde de felul cum e întrebuițată. In ce privește frumuseța, nu se poate susține, că e o condiție necesară fericirii, cutoatecă face plăcere celorce o posed. Importanța pe care i-o atribuie Aristot, se explică prin faptul că contemporanii lui aveau un adevărat cult pentru frumos, precum și răul obicei de a face glume supărătoare pe seama celor urîți.

Din doctrina lui Aristot trebuie să reținem mai ales idea, că elementul principal al fericirii e *activitatea înțeleaptă*. Fericirea nu este efectul întîmplării, ci răsplata silințelor noastre. Orcine poate deveni fericit, formîndu-și deprinderi bune.

Epicur plecînd dela observația că omul, ca toate viețuitoarele, caută plăcerea și fuge de durere, crede că fericirea e rezultatul

prudenței și prinurmare se poate obține printr'o purtare calculată. Omul înțelept trebuie să renunțe la o plăcere momentană, care i-ar pricinui o durere, sau ar înlătura o plăcere mai mare în viitor, și deasemenea trebuie să accepte o durere, dacă cu ajutorul ei își poate procura o plăcere, sau scapă de o durere mai mare în viitor. In acest calcul al conduitei, Epicur ține seamă nu numai de intensitatea plăcerilor, dar și de calitatea lor, prețuind mai mult plăcerile sufletești decît pe cele trupești.

Tehnica propusă de Epicur se întemeiază în parte pe considerațiuni exacte, dar nu poate fi acceptabilă, din cauză că nesocotește un fenomen psihologic de mare însemnătate practică. Cine se hotărăște la un act pentru plăcerea pe care o așteaptă, cine scontează, ca să zic așa, plăcerea pe care i-o va produce actul, devine incapabil de a mai gusta în toată intensitatea ei acea plăcere, cînd se va produce. Dincontră, săvîrșind un act de teama unei dureri, devii și mai impresionabil pentru acea durere. După cum friguroșii simt întotdeauna mai mult frig decît ceilalți, dupăcum fricoșilor le e frică de împrejurări, cari lasă indiferenți pe alții, totastfel acei cari fug de durere, sufer de toate nimicurile. Chiar și în timpul cînd nu sufer, sînt neliniștiți de teama de a suferi.

In „Memoriile“ lui Mill găsim o confirmare a criticei noastre. „N'am simțit nici odată — zice Mill — șovăind în mine convingerea, că fericirea e peatra de încercare a tuturor regulilor de purtare și scopul vieții. Dar gîndesc acum, că singurul mijloc de a realiza fericirea, e de a nu o lua la

FOILETON.

Voea lu Dumniędzău.

Potopu nu nîe lasă 'n pacie...
Dăcînd fu staua a cu coadă,
Vorbește lumea, nu măi tacie
Dă prea cumince-orî dă năroadă...

Dăcînd s'o tot scris prin novelte
Dă astronomii cari cicesc
Pră ceri, pră lună și pră stălie,
Și ai cumiņă să păcălesc.

Că 'n datumu din luna Măi
Puținî or măi fi adurmit
În noapcea a cu plîns și vai,
„Cometa“... nu ne-o prăpăgit!

Dar taica Filip audzîsă
Dal'-ai dă-'s știutori dă carce
C'o lumănare 'n mîni aprinsă
Strîga: „Sculăț că lumea arge!“...

Prea multă vorbă îi păcat,
Și toace-or fost numa nălucă,
Dar' ploaea gre cîe s'o vîrsat
Era Bănatu să ni-l ducă...

Dă ășt potop dăcîe n'or dat?
Ștugenți d'ar fi prorocit,
Nu ne-ar fi luat apa din pat,
Dă toț pră gialuri am fugit.

Dar Nîergănu*) și alce ape
O înecat oameni, copii,
S'or prăbușit măi mulce sace
Lăsînd pră mult goi în cîmpii.

Și taica 'ntrabă: Cîe măi spunie
Prin foi, dă binie orî dă rău?
Dar spunî rălie, spună bunie —
E baș voea lu Dumniędzău!

Ilie Crăciunel.

*) Nera.

Arta poporană romănească.

(Din broșura germ. a lui Tzigara-Samurcaș.)

Caracteristice pentru satele romănești din Transilvania sînt bisericile de lemn, cari slujesc totodată și de casă comunală. Sînt mici, pătrate la temelie, cu cerdac.

Deasupra intrării li-se înalță de pe coveriș turnul, înalț pînă la 10 sau 15 m., foarte subțirătec și ascuțit. Adeseori deasupra celor patru colțuri se află un turnuleț, în jurul turnului celui mult mai înalț, care se înalță foarte sus deasupra clopotniței. Seamănă cu turnurile gotice ale bisericilor apusene. La miazăzi de Carpați nu întîlnim astfel de turnuri; dar și aci adeseori biserica și toate mobilele și uneltele ei sînt de lemn.

Cuele, sfeșnicele, cristelnița, sînt de lemn sau

de lut. Păreții îi spoesc cu var și fac pe ei zugrăviturî primitive.

Deoarece Romăniî au foarte minunat simț pentru culori, zugrăviturile fac foarte frumoasă întîpărare pelingă ușa, stîlpii și grinzile, toate săpate, ale bisericeî.

Nu măi puțin te farmecă țînterimele prin cruci număroase și adeseori mărețe. Crucî întîlnești și înafară de țînterime, lingă drumuri, pe cîmpuri etc.

Le fac din măi multe lemne verticale, unite prin alte lemne de-a curmezișul, așa că au dela 20 pînă la 30 de cruci măi mici. Deasupra pun coveriș și le zic măi ales Troițe. Se află numai în Romănia. Păcat că nu trăesc mult din pricina verelor foarte călduroase și a ernilor aspre. Crucile nu sînt numai săpate, dar măi ades și zugrăvite frumos și cu icoane bine potrivite.

Băeții încep a săpa de micî lemnul. Impodobesc lăzi, tronuri, în cari țîranca își păstrează pînzăturile și cusăturile. Totașa fac policandrele ce atîrnă în mijlocul odăii, măi ales dintr'un lemn încovoiat. Impodobesc deasemenea vasele de lemn, întrebuițate la dus, și păstrate în apă, lapte, rachiou etc., și păharele sau ceștile din cari beau. Adeseori țîranul ia o bucată de trunchi de brad și face săpături în partea albă pe dinafară, așa că ici și colo se vede inima roșiatică a lemnului. Vasele de lemn obișnuite le ard cu cue inferbîntate tare,

scop direct al existenței. Numai aceia sînt fericiți, cred, cari au spiritul orientat către altceva decît propria lor fericire, de ex. *către fericirea altuia*, către îmbunătățirea soartei omenești, către orce, înfirșit, considerat ca scop ideal. Aspirînd astfel la altceva, ei găsesc fericirea fără s'o caute.

Fericirea nu-i un calcul, ci o expansiune, o simpatie cu sine însuși, cu viața sub toate manifestările ei. Fericirea este ca umbra corpului nostru: dacă o urmărim, n'o putem prinde niciodată, — dar să-i întoarcem spatele, și ea ne va urma dela sine, dacă un soare — *un ideal* — ne încălzește.

Crezînd, că e mai bine a stăpîni dorințele, decît a le satisface, Epictet pune fericirea în stăpînirea de sine. În toate împrejurările, înainte de a lua o hotărîre, trebuie să deosebim aceia ce afirmă de noi, de ceiace nu stă în puterea noastră, și să facem tot ce putem, resemnîndu-ne pentru rest.

De exemplu: „Voi să mă imbarc. Ce trebuie să fac? — Să aleg bine vasul, pilotul, mateloții, anotimpul, ziua și vîntul: eată tot ce depinde de mine. Deîndatăce sînt pe mare, poate să vie furtuna: aceasta nu-i treaba mea, e treaba pilotului; ear dacă vasul se cufundă, fac ce stă în puterea mea: nu mă vait deloc, nu mă tulbur deloc“.

Stoicul caută să înțeleagă ordinea din lume, voește lucrurile așa cum se întîmplă, ia oamenii așa cum sînt, și se resemnează, pentru că crede, că toate întîmplările făcînd parte din natură, sînt necesare. Spre deosebire de omul modern, stoicul voia să pătrundă secretul naturii, nu pentru a o subjuga, ci pen'ru a se conforma ei. În felul acesta stoicul ajunge la o independență perfectă, la deplina stăpînire de sine, fără nicio pedecă din partea oamenilor, nici a lucrurilor. El se bucură de această libertate sufletească, și este fericit, cutoatecă oamenii îl cred în suferință și mizerie „Cu pine și cu apă, stoicul dispută zeilor fericirea“. (Va urma).

Societatea „Petru Maior“.

Farul de odinioară al tinereții dela Universitatea din capitală, crescută în parte la școlii străine, azi licărește ca o biată candelă. Vigoarea cunoscută a societății „Petru Maior“, după o existență de aproape 50 de ani, începe să slăbiască. Cauzele vor fi multe,

slăbirea provine însă și din lipsa de simț de colegialitate la studenții noștri. Sîntem împrăștiati la noi acasă: în familia noastră socială. Demulteor s'a accentuat din partea altor competenți, că la noi se formează caste sociale. Boala separatismului a încolțit și între tinerimea dela universitate. Venind la studii mai înalte, studentul cu maturitatea câștigată la vre-un institut străin, nu cunoaște viața și lucrul ce-l așteaptă.

Dînsul e străin de tot ce e românesc, înloc să se grupeze în jurul societății, tot al doilea devine oaspele zilnic al vre-unei cafenele, unde se infectează așazicînd numai cu lucruri străine de noi, fără să-și dea seama, privește evenimente atingătoare de neamul său cu ochi străini, judecînd despre viața noastră socială după gazetele străine. Adăpat cu exclusivismul tendențios al presei acesteia, el rămîne mulțumit cu atmosfera ce-l încunjoară și în lipsa vreunui contact social mai des cu ceilalți colegi, grupați în jurul societății „Petru Maior“, și cu neamul din care face parte, — după ce se tot strecoară vremea studenției sale, se reîntoarce *străin* la ai săi.

De 10 ani societatea „Petru Maior“ n'a dat cu un paș înainte. Nici măcar un modest Almanah n'a putut edita dela 1901 până la 1910. Ear numărul membrilor nu crește. Vor zice cei chemați, că publicul românesc nu arată interes față de societate, că editarea Almanahului e costisitoare, și că nu se lățește în cercurile publicului. Dar cine poartă vina? Noi studenții. Până în ziua de azi se găsesc nedesfăcute cîteva sute de exemplare din Almanahul anului 1901. Dece nu se obligă fiecare membru să primiască cu începerea vacanțelor cîte 3 exemplare cu îndatorirea, ca peste vară să le vînză în cercul cunoscuților săi?

Sînt de părere că viitorul comitet al societății să alcătuiască o statistică asupra tinerilor cari studiază în Budapesta, ear pe aceia cari nu sprijinesc societatea, să-i publice cu numele.

E trist și rușinos, că din 200 de studenți aflători la diferitele facultăți ale școalelor superioare din capitală, abia 85—90 sînt înscriși, parte ca membri ordinari, parte ca membri extraordinari, la societatea „Petru Maior“. Deocamdată — atîta. **rsm.**

făcînd pe ele modele simple. Cu mult gust sapă lingurile, dar mai ales furcile de tors, așa de întrebuintate de țărance. Îndatăce nu are altă treabă, femeia toarce. Mergînd pe drum, sînd de vorbă cu o prietenă, așteptînd mușterii în piață, are mereu furca în brîu și toarce. Furei de acestea (muzeul din București are cîteva sute deosebite una de alta) fac și împodobesc nu numai țărani, dar mai ales ciobanii, colo sus departe de sate, în timp ce-și păzesc turmele. Lucrează, fără modele, după tradiție și inchipuire. Își împodobesc cu aceiași îngrijire și bîtele: ear țărani înfrumusețază polițele de pe păreți. Pe astea stau sau atîrnă de ele talerele, ceștile, urcioarele și canele.

Multe vase, îndeosebi urcioarele pîntecoase, dar cu gîtul lung și îngust, sînt nezmălțuite; căci vara apa se evaporază prin păreții poroși și stă mereu rece. În urcioare aduc țărancele apă bună de departe dela vre-un izvor. Toată olăria cea zmălțuită și ceialaltă iese din mina țărănilor. Primăvara, dacă are lut bun la îndemînă, țărani face olărie, o arde, i-se strică mai toate, ear ce trece peste trebuințele sale, duce de vinde. Apoi tot anul își caută de alte îndeletniciri. Cuptorul în care arde oalele e foarte simplu.

Fac intăi o îngrăditură rotundă de nuele, o ung gros cu lut, sau cu tencuială, lasă jos o gaură pe unde să faca foc, ear oalele le așază deasupra parei, des și grămădînd prea multe.

Cum s'a spus, de obicei se sparg, etc. mai

mult de jumătate. Dar țărani nu se uită la asta; căci munca nu și-o numără, ear pe lut nu dă bani.

Farfuriile albe nu pot căpăta loc în casele țărănilor, căci ei țin la talerele lor felurite colorate și zmălțuite.

Dar cea mai însemnată industrie casnică rămîne tot țesătoria. Războiul (stativele) e foarte simplu, și țărani și-l face singur. Vara afară, earna în casă, țese o femeie din familie. Și călugărițele țes mult, ear călugării sapă lucruri de lemn.

Țesăturile au mai adus modele simple geometrice, cari seamănă cu cele de meazănoapte, îndeosebi cu cele din Scandinavia. Dar nu poate fi vorba de vreo înriurire, căci în America, în Peru și aiurea, se află astfel de modele, cari vin dela sine din tehnica țesăturii și duc la aceleași mostre.

Lăcerea țărănești sînt de obicei înguste. Alesătura e un model simplu, ades alcătuită din romburi și au pe fund desenuri geometrice, sau flori foarte tare stilizate. Și covoarele arată simțul coloristic așa de dezvoltat la poporul român.

Aceiași lucru ni-l arată ouăle scrise sau împistrite. Fiecare ținut are mustrele sale deosebite de ouă scrise și văpsite. Mai intăi scriu pe ele cu o „chișită“ moiată în ceară topită toffelul de figură și modele. Apoi văpsesc ouăle și înfirșit

IGIENĂ.

Cum se vindecă lenea.

Doctorii ne spun că școlarii și oamenii leneși sînt bolnavi. Ernst Mach și Sigmund Exner au arătat că sînt și boale sufletești. Decî a pedepsi pe leneși, e tot una cu a pedepsi pe osticoși. Și pe unii și pe alții trebuie să-i tîmăduim.

A trecut vremea cînd ne băteam joc de ideea fixă a cutărui sau cutărui nenorocit în iubire, de nevroza unui gelos, sau de nervozitatea unui orator sau actor, cînd trebuie să iese pe scenă. A sosit înse vremea să cerem sfatul doctorului și cînd avem un copil leneș.

Dupăcum e foarte greu de scos din noroi o trăsura, odată ce s'a înglodat bine, tot astfel e și cu omul care a apucat pe căi greșite și s'a înămolit. Leneșul are totdeauna circulație împiedicată în vasele capilare, e slab la inimă, adeseori astmatic și bolnav de ficat.

Unii se îndeamnă la încordarea puterilor, bînd băuturi spirtoase cari-i atîță ca niște lovituri de biciu. Alții se agită prin cafea sau prin mijloace sufletești. Cutoateacestea, e lesne de înțeles că nu vom putea birui piedicile din vasele capilare încordînd puterile organului central. Aceste ațitări și încordări lărgesc inima. Dimpotrivă, dacă împachetăm minile și picioarele în comprese Priesnitz, sau, dacă mișcăm mecanic minile și picioarele, ușurăm minunat de repede circulația, fără să ațităm inima.

Până acuma oamenii au căutat să lecuiască lenea cu varga sau cu palmele, cu ocări, întocmai cum făceau pe vremuri cu nebunii și cu istericii. Ce folos să strigi de omiedeori copilului care șade cocoșat sau strîmb: „Stai drept!“, dacă șade așa din pricină că e bolnav?

Astăzi întrebuintăm vorba „leneș“, cînd nu știm că tînarul are vre-o pricină de a fi așa. Dacă însă aflăm că abia s'a sculat din tifos, ne pare rău de judecata ce-am făcut și înțelegem că e bolnav.

Ce-i de făcut în potriua lenei? Mai intăi să știm pricina adevărată. Pe unii îi lecuiim prin odihnă, pe alții prin mișcare. Oamenii sleiți de puteri, fie după vre-o pierdere mare de sînge, sau din pricina vreunei boli, trebuie să se odihniască până își vor căpăta puterile.

Dar nu prea mult; căci în clasele bogate prea destui stau veșnic în stare de „convalescență“; se caută, se cruță, se caută de stomac, mîncînd lucruri nehrănitoare, pînăce mușchii stomahului, de atîta nelucrare, se moleșesc și ei; ear toată circulația rămîne pe seama inimei, căci inși nu se mai mișcă, nu mai încordează mușchii minilor și picioarelor, ai peptului sau ai stomahului.

Lucrarea mișcărilor asupra sistemului nervos se dă pe față prin păstrarea hrănirii regulate, pentru care o cîtime hotărîtă de mișcare e neapărat de trebuință. Nervul își perde puțința de a se ațita, dacă nu lucrează multă vreme, dacă se hrănește prea mult sau prea puțin.

șterg ceara de pe ele cu o cîrpă caldă, așa că desemnurile se arată albe pe fund colorat.

Pe unele ouă „muncite“, le văpsesc și galben și tot nu le șterg ceara pusă pe alb, ci le mai scriu și pe galben, apoi le pun roșu și cînd șterg ceara, rămîn cu desemnuri albe și galbene. Ba le pun și în mai multe culori dearîndul, încît au desemnuri de mai multe culori.

Mai înainte vreme le văpsiau în fierțuri de felurite plante, avînd grije să adune la timp frunzele, sau rădăcinile trebuitoare. Acum întrebuintează vâpsel eftine de anilină, pe cari negustorii ambulanti le dau în schimb pe ouă.

Ceiace lovește mai mult ochii din arta poporană, portul, se perde dince-înce tot mai mult în orașele mari.

Numai femeile tot mai țin la el; la țeară, bărbații și femeile obicinuesc porturi vechi în zilele de lucru și în cele de sărbătoare, la biserică și la bilci. La anumite sărbări, ca nunți, botezuri etc., scot ce au mai bun, adeseori lucruri moștenite din moși strămoși. Nu arar aceste haine au preț mare. În unile locuri femeile și fetele poartă concieri și salbe grele, de galbeni austriaci de aur și de bani de argint.

Din nefericire negoțul pătrunde și la sate aducînd la îndemîna sătencelor stampe și alte stufe eftine. Ca să-și facă un șorț sau un pieptar de moda veche, le trebuie luni de zile, ear stufe cumpărate și le fac într'o zi două.

Nu numai lipsa de hrană e vătămătoare, dar și prisosința. Asimilarea cere mișcare și oxigen, deci o lucrare anumită a nervilor; ear nervii, cari la trîndăvie nu capătă hrană și oxigen destul, se hrănesc bine, dacă lucrăm. Și creerii, cari produc voința, capătă și ei hrană mai din belșug; ear creerii, lucrînd, trag și ei singe mai mult; deasemenea și măduva spinărei. Neapărat pofta de mîncare crește, odată cu pofta de somn la vreme, mistuirea și secrețiile se fac bine. Dar totodată lucrarea mușchilor are și urmări bune în privința vieții sufletești.

Se știe ce minuni face gimnastica medicală, în toate privințele.

Winderhoffer a dovedit că lenea unor copii vine din pricină că au migdalele mărite, ori vegetații în nas; dar cele mai demultorii lenea vine din pricină că nu se face cum trebuie circulația în vasele capilare, îndeosebi în părțile depărtate pe inimă. La astfel de oameni creerii și mușchii se obosesc iute, cînd muncesc, orcefel de muncă ar fi.

Acești oameni își alungă lenea bînd cognac, șampanie, ori stînd de vorbă cu prietenii veseli și deștepți. Neapărat, astfel își sporește lucrarea inimii, mărind apăsarea singelui.

Dar în acest fel nu tîmăduiește cineva lenea, ci numai o ascunde. Trebuie căutarea stăruitoare și îndelungată.

Nu numai felul de viață trebuie să fie adaptat individual cerinței momentane de albumină și hidrocarbonate — lucru care cere analiză adîncă; — dar trebuie să cercetăm pentru ce îndeletnicire s'a interesat mai mult bolnavul, fie din pricina obîrșiei, fie din a meseriei.

Mulți, ieșind la pensie, se moleșesc și se trîndăvesc, fiindcă își încetează lucrarea tocmai acele centre nervoase, cari erau în cea mai strînsă și neîntreruptă legătură, de zece de ani, cu tot ce interesează viața unui om. Lenea care-i cuprinde, e semnul descordărei, după care urmează, mai curînd sau mai târziu, toate acele turburări ale circulației, cari lucrează asupra mistuirii, acele nenumărate suferinți, cari poartă nume deosebite, după organele în cari se dau la iveală, pe cari le caută în parte, — fără niciun folos — cînd ar trebui să lecuiască lenea, care e izvorul tuturor.

FELURIMI.

Se anunță că marea ducesă Elisabeta, principesa de Hessen, sora împărătesei Alexandra Feodorovna, și văduva marelui duce Sergiu, renunță definitiv la lume. Dînsa și-a pronunțat voința și va deveni călugărița mănăstirii surorilor de caritate, Marta-Maria, a cărei fundatoare este.

Marea ducesă n'are copii. Dela moartea marelui duce, soțul ei, victima unui atentat din Februar 1905, s'a dat de tot binefacerilor.

S'au făcut societăți cari să lupte împotriva părăsirii portului vechi. De trei ani s'a înființat în București Muzeul Național, unde se pot vedea multe și minunate, împodite cu cusături, costume, apoî olărie, lucruri de lemn sculptat etc.

Neapărat silințele acestea și colecțiile bogate dela muzeu lucrează înviorînd.

Nespus de folositoare sînt silințele ce-și dă familia regală și princiară pentru păstrarea portului vechi. Stăruința aceasta a găsit teren prielnic. La anumite sărbări ale societății putem vedea doamne îmbrăcate național. Dar învremece în cercurile înalte se silesc a păstra portul național, poporul dela țară cade dince-ince tot mai mult în robia modei.

Cuatît mai îmbucurător lucru este, deci, că industria casnică românească păstrează și face încă multă artă adevărată națională. Și chiar dacă ar înceta ca lucru de casă, tot își păstrează valoarea artistică, lucru ce la alte popoare nu se întîmplă.

Țăranul român, care, ca războinic viteaz, a cucerit, sub conducerea domnitorului său Carol I., pentru patrie, coroana regească, se arată acum străinătății artist adevărat prin produsele industriei sale casnice.

Totastfel lucrurile gingașe ale femeii române arată simțul adînc artistic ale fiicelor nobile ale acestei țări luminoase, pe care până acum o cunoștea străinătatea numai de după neîntrecutele traduceri ale Carmen Sylvei.

CRONICA.

Vestim cu bucurie onor. public rom. din Oravița și jur, că Sîmbătă și Duminecă, la 2 și 3 Iulie n. c., vor da aici în sala teatrului două reprezentațiuni teatrale *sofii Birsanu*, ear la 5 Iulie n. c. va avea loc un mare concert arangeat de bursierii fondului de teatru rom., sub conducerea directorului artistic *Aurel Bănuț*, cu următorul program:

Programul concertelor: Partea I.: 1. Conferința de d. A. P. Bănuț. 2. D. Ionel Crișan: a) „Solomoane căpitane“, doină de H. Kirchner; b) „Bădișor depărțitor“ doină de T. Brediceanu; c) „Ști tu mîndră ce ți-am spus“ de Gh. Dima. Un punct pe pian. 4. D. Ștefan Mărcuș; a) „După ochi ca murele“; b) „Năcăjit ca mine nu-î“, doine de T. Brediceanu; c) „Ciobanul“ de Gh. Dima.

Partea II: 1. D. Ionel Crișanu: a) „Groza“ baladă de V. Alexandri; b) „Somnoroase păsărele“ de M. Eminescu, muzică de Gh. Dima; c) Hop, țurcă, furcă“ de Gh. Dima. 2. D-l A. P. Bănuț: Declamațiuni. 3. D-l Ștefan Mărcuș; a) „Dece nu-mi vii“ și b) „Peste vîrfuri“ de M. Eminescu, muzică de Gh. Dima; „Romantă“ din *Aida*, actul I., muzică de Gh. Verdi.

Textul tuturor cîntărilor se vinde seara la cassă.

Publicul este rugat a se prezînta precis la ora fixată, — momentan după începere, închizîndu-se toate ușile localului pentru a nu se măi deranja auditorul.

Invitări speciale nu se trimit. Pentru toate trei seriile (*Birsanu* și *Bănuț*) se prevede afluență enormă. Bilete de intrare se capătă în cofetăria Buschner și seara la cassă. Sperăm că bunul nostru public va fi și deastădată la înălțime.

Joaia trecută și-a celebrat cununia simpaticul comersant din localitate *Ivan Stoicovici* cu d-na *Darinca Sasapinovits* din *Vlaicovaș*. Multe felicitări!

În urma unor consfătuiri prealabile ale frunțașilor noștri, e pe cale a se alcătui și aici în Oravița un comitet pentru adunarea de ajutoare pe seama inundațiilor din Valea Almăului. În numărul viitor vom începe a publica cu numele pe marinimoșii dăruitori.

Sub iscălitura ciudată „Terra nova“ a apărut în „Lupta“ un articol, sub titlul imposibil: „Să-î scribim“. Verbul reflexiv a se scribi de ceva, nu poate fi folosit în formă transitivă. Același articol a apărut și în „Tribuna“ sub titlul „Să-î urim“, pentru care încă am avea termene mai potrivite în lexiconul limbii românești.

La toate școlile din localitate s'au isprăvit examenele. Azi d.ș.a. se va termina și examul de gimnastică la școala secundară, cu care ocazie se face și distribuirea premiilor. Vom reveni în numărul viitor.

La *Timișoara* a apărut o nouă foaie culturală, săptămînală, sub frumosul titlu „Zorile“, ear la *Caransebeș* d-nul *Gheorghe Tințariu* a scos „Vocea Grăniței“, foaie lunară, politică-tărănească, pentru Românii grăniceri. Salutăm cu bine apariția acestor două reviste locale, de cari ș'asa avem puține, în raport cu alte neamuri mai înaintate. Se știe că bunăoară Germania a fost mult ajutată la înălțarea ei de azi prin instituția ziarelor locale, de cari noi Românii până mai erî-alaltăeri n'am avut deloc. Între șirurile articolelor de îndrumare, ale acestor noi reviste, avem însă tot dreptul de a citi și întărirea limbii noastre românești, de care are a se ține strictă socoteală!

La jubileul universității rom. din Iași vor fi invitați, la toamnă, înafară de universitățile străine, și conducătorii principali ai școalelor din Ardeal și celelalte țări locuite de Români.

Surorile Gabriela și Zoița Mezei, ficele d-nului Ion Mezei, jude la Curia regească, s'au distins ca bune cîntărețe la conservatorul din Budapesta.

Profesorul Dr. Trafert din Viena găsește pricina furtunelor recente în gulfstream.

„Magyarország“ scrie, că la *Bozovici*, în urma devastărilor regretabile ale deznădăjduțiilor cari au remas după potop, s'a declarat staturiu.

Pentru cursurile de vară la Văleni, se fac înscrierile până la 25 Iunie c. Întreținerea întregă 40—50 Lei lunar.

Abilul director al școlii civile d. *Vilhelm Földes*, a renunțat din postul de redactor responsabil al foii „Oravicză és Vidéke“.

Marî succese a secerat artistul român *Băilă* în rolul lui „Franz Moor“ din „Tilharii“ lui Schiller.

Orele de oficiu la „Oravicziana“: dela 7 dim. până la 1. ear la „Sparcassa bătrînă“ dela 8 până la 1. d. a.

Aurarul *Toma Isacovici*, a murit în vîrstă de 50 ani.

Țăranul *Axente Sarmes* din *Broșteni*, infuriat ca o fiară sălbatică, și-a omorît pe tatăl său de 67 de ani. Cîtă bestialitate, D-zeule!

Poșta Redacțiunii.

D. I. Sasca. În numărul viitor.

V. P. Gerliște. Primit. Se va publica. Salve!

Poșta Administrațiunii.

Unor restanțieri, cu pelea groasă, le vestim, că, din 1 Iulie c. începînd, pe ceice nici nu ne răspund la provocări, îi vom da în judecată; mai departe nu mai putem aștepta.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**

Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

Nr. 230/1910.

Curs de muzică pentru învățători.

Oficiul protopresbiteral român oriental din Lugoj, — în conțelegere cu d-l I. Vidu învățător în loc, — cu începerea din 18 Iunie st. vechiu (1 Iulie nou) a. c. deschide curs de muzică pentru învățători. Acei d-ni învățători, cari vor lua parte la acest curs, sînt invitați a lua la cunoștință următoarele:

I.
1. Profesor propunător va fi învățătorul din Lugoj I. Vidu.

2. Prelegerile se vor începe la 18 Iunie st. v. (1 Iulie nou) a. c. și vor dura pînă în 18/31 Iulie, (o lună).

3. Orele de prelegere se vor ține în fiecare zi dela 9—11 a. m. (afară de Duminecă și sărbătoare). Timpul de după amiază e rezervat pentru deprinderi și studiu.

II.
4. Fiecare participant este anunțat că la sosire să fie provăzut cu o violină. Aceia, cari au practicat flautul, — se pot lipsi de violină, înlocuind-o cu acesta.

5. La finea cursului, fiecare participante va primi un *atestat oficios*, cu calcul din partea Oficiului protopresbiteral român ortodox din Lugoj, subscris de șeful acestui oficiu și de profesorul propunător I. Vidu. Dorim prin aceasta, ca d-nii învățători să-și poată atesta participarea la acest și curs și capacitatea în studiul muziceii.

III.
6. Taxa de înscriere e de 20 cor. (douăzeci coroane) și are se fie trimisă la adresa I. Vidu învățător în Lugos (*Krassó-Szörény m.*) cel mult pînă la 13/26 Iunie a. c. Aceasta va servi totodată ca aviz de înscriere.

7. Participanții vor avea cuartir grătit în internatul de aci. Viptul il vor primi tot la internat pe lingă o taxă de 40 cor. (patruzeci coroane) plătită anticipativ pe întreg timpul cursului. Cari eventual își vor avea cuartirul și viptul pela rude ori cunoșcuți, — au se avizeze deodată cu trimiterea taxei de înscriere.

8. Interniștii au să-și aducă cu sine o perină, un lepedeu și o acoperitoare.

Lugoj, la 9/22 Mai 1910.

Dr. George Popovici m. p.

Ioan Vidu m. p.

protopresbiter.

învățător.

„ORAVICIANA“

SOCIETATE PE ACȚII
 INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
 — ORAVIȚA. —

Capital social Cor. 550.000
 Fonduri „ 335.000
 Depunerî spre fructificare „ 2300.000

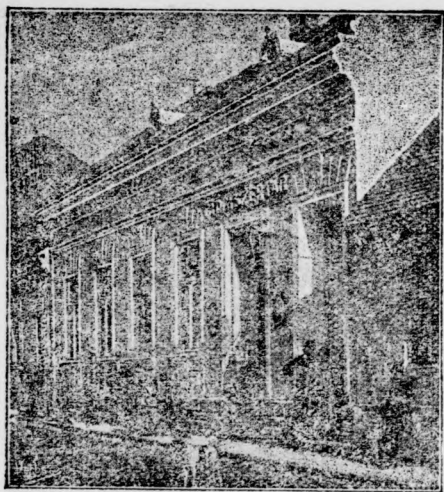
Giroconto la Banca austro-ungară. — Ceconto la Cassa de păstrare poștală Nr. 15.625. — Telefon Nr. 29.
 Escomptează cambii, acordă împrumuturi hipotecare și personale
 cu 6—8% netto.

Primește depunerî spre fructificare cu 4½% și 5%.

Darea o plătește institutul.

Răscumpără gratuit orice fel de cuponi și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă.

Expozitura la Vranî mijlocește împrumuturi de orice natură, regulează scadențe, primește depunerî spre fructificare și efectuește și alte operațiuni de bancă.

Farmacia „La vulturul negru“

(Apoteca bătrînă)

Proprietatea KNOBLUACH din 1819

Fondată la anul 1797.

Telefon Nr. 59.

Desinfector Antimorbin

este cel mai desevirșit aparat pentru desinfectarea aerului, nimicind toți bacili curăță numai decît aerul în locuințe. Prețul 12, 20 și 35 cor

Kalodont, cea mai nesticăcioasă pastă pentru dinți, dă un luciu frumos dinților 60 fil.

Capsule împotriva limbricului mare. Efectul se arată într'un ceas. 3-4 cor.

Praf pentru îngrășarea vitelor ½ klg. 2 cor.
 1 klg. 3-60 cor.

Prafi ncontra guturaiului (suspînul) cailor 1-2 cor.

Dialon este leacul cel mai bun pentru vindecarea ranelor de pele la copii 1 cor.

Regulin, mijloc natural încontra nemistuirii 1-60 cor.

Purgo, leacul cel mai bun pentru ordinare 1 cor.

Reparator, alină durerea la reumatism 1-2 cor.

Serravallo, leac bun pentru copii slăbuși și recovalescenți, care avînd gust bun, se poate lua ușor și de adulți 2-60 cor.

Manol, netezește frumos pelea feței și a minilor 2 cor.

Tablete-Phenolphthalin sînt prielnice de luat pentru urdinare 80 fil.

Pudră Ideal-Champoing face să crească frumos părul 30 fil.

Mosquitin, cel mai bun mijloc încontra mușcăturii insectelor. Alină numai decît durerea și umflătura 50 fil.

Crema-Margit este un mijloc neîntrecut pentru frumusețe, curăță fața de orice pete.

Crema 1- cor.

Pudră 1-20 "

Săpun —70 "

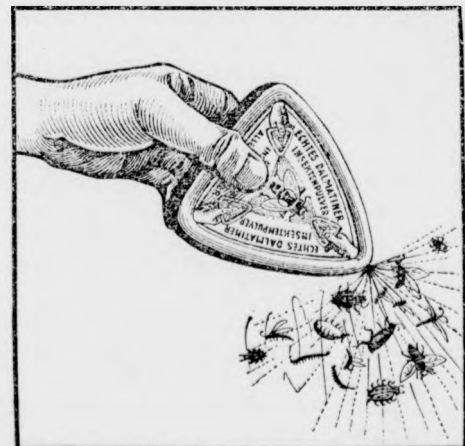
Pudră berlinesă pentru păr, alb, blond, brunet 20, 40, 100 fil.

Carton pentru stropit, conține cel mai bun praf de insecte 20 fil.

Rico, alifie pentru turiști, alină durerea și vindecă radical bătăturile 20-40 fil.

Nestle, făină pentru copii, aliment natural pentru copii ce sug, și pentru cei ce sufer de stomac 1-1 80 cor.

Mare depozit în cele mai nouî legături pentru soboriși, totfelul de articole de gumă dela fabrici indigiene și străine de primul rang, prețuri absolut solide, cum și totfelul de specialități, ceiace nu s'ar găsi în depozit, să câștigă fără nicio cheltuială în 2-3 zile.

Parfumerie și preparate cosmetice, cremă pentru obraz, pudră, parfumuri și săpunuri se pot căpăta totdeauna la „Apotecăria bătrînă“ a lui

Max de Knoblauch

în Oravița

în ulița mare, peste drum de Hotel Coroana